

Kysasyl enbiýa -7: Hezreti Adam alaýhyssalamyň jesedine jan girizilmeginiň beýany

Category: Halk döredijiligi we rowaýatlar, Kitapcy

написано kitapcy | 26 январа, 2025

Kysasyl enbiýa -7: Hezreti Adam alaýhyssalamyň jesedine jan girizilmeginiň beýany BÄŞINJI PASYL

HEZRETI ADAM ALAÝHYSSALAMYŇ JESEDINE JAN GIRIZILMEGINIŇ BEÝANY
Wagty gelende bedeniň galyby taýýar boldy. Allatagala gudraty bilen kinesiz syna imany bent kylde. Ony beýik derejeli tagtda görner ýaly edip oturtdy. Ondan soň Allatagaladan ruha: «Gel» diýip bir owaz geldi. Ruh bu owazy eşidip, müň tizlik bilen: «Baş üstüne, eý, Perwerdigärim!» diýdi. Allatagala ruha: «Eý, ruh! Sen meniň kyrk säherde gudrat golum bilen ýaradylan we

ýugrulan jesede gir!» diýdi. Ruh görse, bu göwräniň içi garaňky boşluga meňzeýär eken. Ol muňa girmäge wehm etdi. Ol hiç haçan şeýle gorkmandy. Ol: «Eý, Taňrym! Ol ýer maňa ýüz müň ýylan-içýan, mör-möjek agzyny açyp duran ýaly bolup görünýär. Meniň gorkudan ýaňa tab-u-takatym galmady. Gireýin diýsem ondan, girmäýin diýsem senden gorkýaryn. Men: «Nebis bilen aramyzda jedel-dawalar peýda bolar» diýip hatyr edýärin. Olar köpdür, men ýalňyzdyryn. Ahyrynda men niçik bolaryn?!» diýdi.

Elkyssa, Allatagala ruha üç mertebe: «Gir» diýip emr etdi. Ruh her gezek gorkup, dogrusyny aýtdy. Ahyrynda Allatagala: «Eý, ruh! Sen bu göwrä tiz gir we tiz çyk» diýdi. Ondan soň ol Muhammet aláhyssalamyň nuruny goýdy. Bir röwşenlik peýda boldy. Ruh parlak gün ýaly şöhle saçýan bu toprak bedene uly şatlyk bilen onuň kellesinden girdi. Ol näçe wagt kelle kasesinde durdy, onsoň damaga geldi. Ol nirä barsa, şol ýerde et-deri peýda boldy we ol ýer ýumşady. Ol göze gelende onuň bäbeneginde durdy. Bu gaýgyly çukur ýaly toprak Allatagalanyň gudratyny bildi. Ruh Allatagalanyň mähribanlygyny, aýş-eşreti, nazy-nygmatly, hüýr-gulmanly, ryzwanly jenneti, daş-töweregi, asmanlary, Arşy, Kürsi, Lowhy, Galamy – bu gam-gaýgyly toprak bedeniň içinde gördi. Ol Pygamber aláhyssalamyň: «Kim özüni tanasa, ol Taňrysyny hem tanar» di-sözünüň manysyny düşündi we: «Bu göwre durşuna syrlardan doly eken» diýdi.

Ruh Adam aláhyssalamyň gözlerine gelende, onuň nazary Arşa düşdi. Görse, onda: «Lä ilähe illalla, Muhammet resulalla» we onuň ýanynda: «Günäli ummat we rehimdar Taňry» diýlip ýazylypdyr. Ol muny görüp, haýran galdy we «Lä ilähe illalla» Hudaýtagalanyň adydyr. Emma «Muhammet resulalla» diýleni niçiksi zatdyr. Ol näme üçin Seniň mübärek adyň bilen ýazylypdyr?» diýip sorady. Allatagaladan: «Eý, Adam! Ol seniň perzentleriňden we meniň pygamberlerimdendir. Eger seniň keramat aýagyň zalalat batgasyna batsa, ol saňa şepagat eder, men seniň günäni geçerin» diýen owaz geldi. Adam aláhyssalamyň köňlünde: «Eger men ata bolsam, ol maňa perzent bolsa, men günäkär bolsam, ol maňa şepagat etse, bu onçakly ýagşy görünmez. Eger perzent günäkär bolsa, men oňa şepagat

kylsam, bu örän ýagşy bolar» diýen hyýal peýda boldy. Şol wagt Jebraýyl alayhyssalama: «Bu bendäniň könlündäki bozuk hyýalyň ýarysyny synasyndan kesip al we ony jennetde göm!» diýen perman boldy.

Hezreti Jebraýyl Adam atanyň synasyndan ol bozuk hyýaly alyp, baryp jennetde gömdi. Ol ýerden bir daragt gögerip çykdy we ol miwe berdi. Onuň ady Şejeraten memnuga boldy. Hatalar we kemsinmeler bu sebäpli dörändir. Ol bozuk hyýalyň galan ýarysy Adamyň bedeninde galyppy. Ondan nebsi ammara peýda boldy. Adam perzendiniň, tä, kyýamat gününe çenli küpürlige düşmegi we dogry ýoldan azaşmagy şu nebis sebäpli dörändir.

Ibn Apbas (goý, Allatagala ondan razy bolsun!) bir rowa-ýatda aýdypdyr: Adam alayhyssalamyň ilki bilen gözi direldi. Onuň gara toprakdan ýaradylandygy özüne bildirilenden soňra, ruh damaga geldi. Ruhdan bir hereket peýda boldy. Damak gijedi we Adam alayhyssalam asgyrdy. Asgyrmakdan dynmak üçin jan onuň agzyna geldi. Hezreti Adam: «Alhamdulillähi alä külli hal» diýdi. Ýekeligini bilen mertebeli, bakylygy bilen kemally Allatagaladan: «Erhemuke rabbuke we lizälike halaktuke» diýen owaz geldi. Bu sözüň manysy: «Eý, Adam! Heniz sen meniň nazyngmatlarymy iýmänkäň, maňa şükür edýärsiň. Men hem seniň günäleriňi geçerin we saňa rehmet kyla» diýmek bolar. Meselem, bir hatynyň hamyladar bolan wagtynda, dogmazyndan öň sallançak gurmagyň aladasyny edişi ýaly. Günä kylynmazdan öňürti rehmetiň we şepagatyň habar berilmegi şuna meňzeşdir, ýa-da dertden öň oňa derman-däri etmek, beladan öň ony gaýtarmak. Hezreti Adamyň ilki gulagyna eşdilen söz «Ýerhemuke rabbuke» boldy. Hezreti Adam bu sözi eşidip, nala-zary bilen ýyglady. Allatagaladan: «Eý, Adam! Sen näme üçin ýyglaýarsyň?» diýen owaz geldi. Hezreti Adam: «Men gözümi açanymda: «Ummatun muznebe» diýen ýazgyny gördüm. Gulagymy açanymda: «Ýerhemuke rabbuke» diýen owazy eşitdim. Bu iki sözden hata we betbagtlyk – ýazgarylmagyň hem azabyň sebäbidigi mälim boldy. Azap çekmäge meniň takatym ýokdur. Men muňa ne alaç kylaryn?» diýdi. Taňrydan: «Eý, Adam! Sen «Ummatun muznebetuny» gördüň, emma «Rabbun gafuryyny» görmediň. Günä we ýazyk garaňkylygyny gördüň, emma rehmet we magfyret nuruny görmediň. Eý, Adam! Men

saňa her wagtda rehmet kylaryn» diýen owaz geldi. Ondan soň jan onuň döşüne geldi. Hezreti Adam ýerinden turmak üçin gymyldady. Emma ol turup bilmedi. Allatagala: «Adam heniz aýaklanmadyk köşek ýalydyr» diýdi.

Ondan soňra jan onuň garnyna geldi. Onuň garny tagam diledi. Jan ten içinde ýaýyldy. Süňkler, etler, deri bulgurdy. Hezreti Adam deprenip başlady. Hezreti Adamyň derisi köp görklüdi, ýagny onuň tutuş bedeni dyrnakdandy. Ol günün ýagtysyndan hem röwşenräkdi. Haçan oňa jan gelende, ol deri suw boldy. Ol şu derä aýlandy. Ol deriniň nyşanasy diňe barmaklarynyň ujunda galdy. Bu dyrnak şoldur.

Sowal: Jan tene girende aňsatlyk bilen girdi. Näme üçin ol kynlyk bilen çykýar?

Jogap: Jan Allatagalanyň: «Ýerhemuke rabbuke» diýen wadasyny eşidende, begenjinden aňsatlyk bilen girdi. Jan tenden çykanda, ol tä rehmet habaryny eşidýänçä çykmaz. Onuň üçin bagtly bendelere: «Olary wada berlen jennet bilen söýünjiläň» diýen hoş habary eşidip, aňsatlyk bilen çykar. Eger ol betbagt bolsa, gatylyk bilen jan berer. Munuň ýaly jan bermekden Taňrynyň özi bizi penasynda aman saklasyn.

Şygyr

Ju nury matlag yrfanu-zuhur kylgusydyr,
Hezar zulmat eger bolsa nur bolgusydyr.

Egerçe garkaýy usýan laýyga batsa kişi,
Şerap-iýmiş, aby tahur bolgusydyr.

Mugyn şikaýat eder: «Ummatun muznebetun» diýp,
Güni hekaýat «rabbun gafurun» bolgusydyr.

Allatagala gudrat goly bilen Adam atanyň topragyny hamyr edende we bedenine jan girizende hiç kime görkezmedi. Ol jany bedenden alanda hem ony hiç kime görkezmez.

Naklydyr. Adam alayhyssalamyň bedenine ruh girende juma günü öýle namazynyň soňraky wagtdy. Jan tene ýetişdi.

Emma her bir agza öz öňünde biri Gün, biri dolan Aý, biri ýaňy

dogan Aý, biri rüstem destan, biri müň dessanyň bilbili, olaryň her haýsy özünden hoşal we minnetdardy. Bu ýagşylygy her bir agza özünden bilip, lapy kezzap urardy. Baş: «Men bir gümmez ýaly hemmelerden ýokarydyryn. Men sejdä laýykdyryn. Hemme tagat-ybadatlaryň başy mendirin» diýdi. Gol: «Men älem-jahanyň görelde aýnasydyryn» diýdi. Gulak: «Haktagalanyň wahysyny we owazlaryny eşidijidirin» diýdi. Gaş: «Biz ikimiz maňlaýyň ýanynda älemgoşar ýalydyrys» diýdi. Maňlaý: «Men Haktagalanyň kazasy we takdyry ýazylan tagtadyryn» diýdi. Ýüz: «Men görk bossanyň gülistanynda açylan güldürin» diýdi. Toprak: «Men aşyklaryň köňüllerini ysym bilen tutýan reýhan dānesidirin» diýdi. Dodak: «Men gymmatbahaly zatlar salynýan ýakutdan sandyjakdyryn» diýdi. Diş: «Men agzyň içindäki otuz para Gurhandyryn. Men hemme agzanyň sebäbidirin. Olar menden suw içerler» diýdi. Beden: «Hemme agzanyň ýüküni men göterýärim» diýdi. Köňül: «Men Allatagalanyň syrlaryna ýetişmekde patyşadyryn. Hemme işlere karar çykarylýan öýdürin. Göwräniň galasydyryn. Bularyň barlygy meniň bilendir» diýdi. Aýak: «Hemme amatlary göterip ýören hoşgylykly ulagdyryn» diýdi. Deri: «Göwre galasynyň şähristanydyryn. Bularyň barlygy meniň bilendir» diýdi. Et: «Dört ýüz kyrk dört bölek süňkleriň halatydyryn» diýdi. Zahyr: «Namaz, oraza, berhizkärlik, takwalyk medresesiniň müderrisidirin» diýdi. Batyn: «Men nāz-keremiň we sözüň gowakdaky ybadathanasydyryn» diýdi. Akyl: «Dogry ýola başlaýjy hemme möhüm işlerde maslahat berijidirin» diýdi. Şol wagt nāz-keremiň patyşasy ruh ukudan oýandy we ol hezzet-hormat tagtyndan baş göterdi. Ol agzalaryň gepini eşidip, aýtdy: «Eý, agzalar, üç ýüz altмыш damarlar, dört ýüz kyrk dört bölek süňkler, siziň hemmäñiziň ýagşylygyňyz we kuwwatlygyňyz meniň bilendir. Eger men bolmasam akylda – pähim, köňülde – idrek – düşünje, golda – güýç, gözde – nur, gulakda – eşitgenlik galmaz» diýdi. Allatagaladan: «Eý, ruh! Sende hem bularyňky ýaly ulumsylyk bolsa bakydan öñräk ötersiň. Sende ne het, ne çäre bardyr» diýen bir owaz geldi. Ruh beýýle haýbaty eşidip, ýaradar bolup, onda ne huş, ne hereket, ne başynda gurur, ne köñlünde şatlyk galdy. Ol bir owuç jisim bolup galdy.

Elbetde, päklik we ýardam bermeklik Allatagalanyň öz erki bilendir.

Surat: Aleksandra Sulimowa / «Adam ata we How ene» Halk döredijiligi we rowaýatlar